

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO NERETVANSKI KANTON
OPĆINA JABLANICA

INFORMACIJA O OSTVARENJU GODIŠNJEG PLANA IMPLEMENTACIJE
STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE JABLANICA
- 2014. godina -

Jablanica, juli 2015. godine

IZVRŠNI SAŽETAK

Planom implementacije za 2014. godinu predviđena je implementacija **70** projekata ukupne vrijednosti **4.863.500,00 KM** i 7 mjera. U okviru 2014. godine predviđena je realizacija 7 jednogodišnjih projekata, 63 višegodišnjih projekata i 7 višegodišnjih mjera. U 2014. godini implementirano je ukupno **51** projekata i 7 mjera, što je **75 %** realizacije u odnosu na ukupan broj projekata i mjera, u vrijednosti od **2.815.418,00 KM (58 %** u odnosu na projektovani finansijski okvir). Od implementiranih projekata u 2014. godini, **2** projekta su novi projekti koji kao takvi nisu bili predviđeni strategijom i planom implementacije. U 2014. godini u potpunosti su završena 4 projekta, 15 projekata je djelimično realizovano, 39 projekata je realizovano i realizovano je 7 mjera.

Od ukupne finansijske vrijednosti realiziranih projekata u 2014. godini koja iznosi **2.815.418,00 KM**, iz vlastitih sredstava izdvojeno je 1.777.689,00 KM (63 %), a iz eksternih izvora 1.037.729,00 KM (37 %). U sektoru ekonomskog razvoja u 2014. godini planirana je realizacija 21 projekta ukupne vrijednosti od 692.100,00 KM i realizacija 5 mjera. Djelimično su realizovana 3 projekta, a 13 projekata je realizovano i utrošeno je 460.879,00 KM. U 2014. godini u sektoru ekonomskog razvoja realizovano je 5 mjera. U sektoru društvenog razvoja planirano je 23 projekata ukupne finansijske vrijednosti 2.303.900,00 KM. Dva projekta su istogodišnjeg karaktera a 19 projekata su višegodišnjeg karaktera. U cjelosti su implementirani jedan jednogodišnji i jedan višegodišnji projekt. Djelimično je realizovano 19 projekata višegodišnjeg karaktera ukupne vrijednosti 1.029.663,00 KM. Pored projekata planiranih u strategiji razvoja u društvenom sektoru implementirana su 2 projekta koja nisu uključena u ovaj dokument. Ovi projekti su uključeni u realizaciju na osnovu zahtjeva na javnim raspravama. U sektoru ekološkog razvoja u 2014. godini planirana su 26 projekta, 3 projekta jednogodišnjeg karaktera, 23 projekata višegodišnjeg karaktera i 2 mjere. Za realizaciju ovih projekata u 2014. godini planirano je 1.867.500,00 KM. Implementirana su 2 projekta, djelomično je realizovano 17 projekata i 2 mjere. Ukupna finansijska vrijednost 1.324.876,00 KM.

U 2014. godini izvršena su tri rebalansa budžeta i sredstva za finansiranje deset projekata su preusmjerena u druge namjene. Ti projekti su: Sufinansiranje zajedničkog nastupa na sajmovima, Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta, Poticanje sakupljača i uzgajivača ljekovitoga bilja, Izrada tipskih projekata za uzgoj određenih poljoprivrednih kultura i farmi, Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta, Sufinansiranje uvođenja HACCP i HALAL standarda, Mapiranje turističkih potencijala i promocija općine kao turističke destinacije, Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u oblasti turizma, Azil za pse, Podizanje javne svijesti građana o energetskej efikasnosti, neophodnosti selektiranja otpada, prirodnom i kulturno-historijskom nasljeđu, poljoprivrednika o pravilnoj obradi zemlje i značaju šuma.

Imajući u vidu sve navedeno, neophodno je: (1) korigovati budžete pojedinih projektnih prijedloga u Planu implementacije kako bi razlika između projektiranog i ostvarenog budžeta bila što manja; (2) izvršiti izmjenu dijela projektnih indikatora kako bi se omogućilo mjerenje stepena implementacije Plana; (3) uspostaviti organizacionu jedinicu (JURA-e) čiji će zadatak između ostalog biti i praćenje implementacije strategije razvoja.

1. UVOD

Cilj ovog izvještaja je da se svim zainteresiranim akterima na realan i objektivan način predstavi ostvarenja akcijskog (godišnjeg) plana implementacije Strategije razvoja općine Jablanica za 2014. godinu. Na osnovu izvršene analize ključnih rezultata i ostvarenog progressa sa jedne strane, te uočenih teškoća u pogledu implementacije sa druge strane u izvještaju su date preporuke i korektivne mjere koje se trebaju uzeti u razmatranje u narednom periodu implementacije strategije razvoja.

Strategiju razvoja općine Jablanica za period 2014.-2023. godina izradio je Razvojni tim općine Jablanica u okviru Projekta integriranog lokalnog razvoja (ILDLP), koji predstavlja zajedničku inicijativu Švicarske agencije za razvoj i suradnju (SDC) i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP) u periodu januar – decembar 2013. godine.

Strategija razvoja je ključni strateško-planski dokument općine Jablanica, koji treba potaći budući rast i razvoj zajednice. Strategija razvoja ima u vidu društvenu i ekonomsku sferu, ali i aspekte zaštite i unaprjeđenja životne sredine i prostora. Strategija je razvijena da bude okvir definiranja zajedničkih ciljeva, poticanja lokalnih snaga, ali i odgovor na izazove budućeg razvoja općine i sveukupnog života u njoj.

Strategija razvoja općine Jablanica za period 2014. – 2023. godina usvojena na sjednici Općinskog vijeća Jablanica, dana 31.12.2013. godine („Službeni glasnik općine Jablanica“ broj: 8/13). Akcioni plan implementacije za 2014. godinu, kao i Okvirni plan implementacije za 2014 – 2016. godinu usvojen je na istoj sjednici Općinskog vijeća Jablanica.

U fokusu ovog Izvještaja je implementacija strategije razvoja općine Jablanica za 2014. godinu. Podaci koji su korišteni prilikom izrade Izvještaja prikupljeni su od strane voditelja projekata, Općinskih službi, javnih poduzeća i dr..

2. STRATEŠKI CILJEVI I PRIORITETI

Strategijom razvoja općine Jablanica za period 2014. – 2023. godine, definirana je sljedeća vizija općine Jablanica: „**Mjesto trajne inspiracije humanosti, izvrsnosti u obradi kamena, bogatog kulturno-historijskog i prirodnog nasljeđa, prepoznatljive gastronomske ponude – čarolija Neretve, sunca i kamena – MOJA JABLANICA**”.

Strategijom razvoja također su definirana 4 strateška cilja sa njima pripadajućim sektorskim ciljevima, kako slijedi:

Strateški cilj 1.: Jablanica centar izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i poljoprivrede.

Sektorski ciljevi :

1. Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta,
2. Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30 % do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi,
3. Do 2018. g. obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena,

Strateški cilj 2. Razvijena poslovna, komunalna infrastruktura i savremena lokalna uprava

Sektorski ciljevi :

1. Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018 godine,
2. Do 2018 razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90% finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine
3. Do kraja 2018. godine rekonstruisana 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90% općine pokriveno izgrađenim sistem vodosnadbijevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje za 80% stanovništva Općine.
4. Do kraja 2018. godine urađena sva prostorna planska dokumentacija
5. Do kraja 2018. godine 95% stanovništva obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpadom, 50% obuhvaćeno selektivnim prikupljanjem i završeni radovi na rekonstrukciji gradske deponije.

Strateški cilj 3. Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine

Sektorski ciljevi:

1. Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta i duže zadržavanje gostiju.
2. Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija

Strateški cilj 4. Jablanica mjesto ugodnog življenja.

Sektorski ciljevi:

1. Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana
2. Do 2018 za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija
3. Do kraja 2018. godine, unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda

Službe su u 2014. godini radile na implementaciji strategije kroz doprinos ostvarenja operativnih ciljeva 1, 2, i 3 sektora ekonomskog razvoja pružanjem finansijske i tehničke podrške MSP na području subvencioniranja zapošljavanja radnika. Također Službe su u 2014. godini implementirale projekte u sektoru poljoprivrede i radiće na izradi planskih i analitičkih dokumenata za razvoj poljoprivrede i sistema navodnjavanja, davanje subvencija za mehanizaciju i nasada voća. Službe su radile na infrastrukturnim projektima opremanja školskih i drugih objekata, osiguranjem prioritete potrebe za učilima i 431 stipendija za učenike i studente, dovođenjem gradske sportske dvorane do nivoa mogućnosti održavanja sportskih manifestacija, osiguranju sredstva i implementaciji finansijskih sredstava za podršku paraplegičarima, porodicama sa novorođenčadi, pružanje specijalističkih usluga u Domu zdravlja Jablanica i funkcionisanje „Dnevnog centra za djecu“. Rađeni su poslovi na identifikaciji najugroženijih kategorija stanovništva, te poslovi izgradnje zgrade za socijalno stanovanje i pripremom dokumentacije za proširenje kapaciteta Doma za stara i iznemogla lica i implementacijom sistema video nadzora na području grada. U sektoru okoliša u 2014. godini radilo se na implementaciji strategije kroz doprinos ostvarenja operativnih ciljeva 1, 2, 3 i 4 sektora zaštite okoliša izradom prostorno-planske dokumentacije, rekonstrukcijom saobraćajne infrastrukture, poboljšanjem vodosnabdjevanja, ugradnjom prečistača otpadnih voda i efikasnijim upravljanjem sistemom uklanjanja čvrstog otpada. Stepenn dostignuća sektorskih ciljeva je opisan u djelu izvještaja „Ključni rezultati i ostvareni progres“.

Tablica 1. Zbirni pregled broja predviđenih projekata po sektorima za 2014. godinu

Sektor	Broj predviđenih projekata	Broj predviđenih mjera
Ekonomija	21	5
Društvo	23	0
Ekologija	26	2
Ukupno:	70	7

Tablica 2. Zbirni pregled predviđenog finansijskog okvira za implementaciju projekata i mjera u 2014. godini sa projektiranim izvorima financiranja

Sektor	Projektirani izvori financiranja (KM)		Ukupan finansijski okvir (KM)
	Budžet općine	Eksterni izvori	
Ekonomija	424.000,00	268.100,00	692.100,00
Društvo	1.688.900,00	615.000,00	2.303.900,00
Ekologija	1.117.500,00	750.000,00	1.867.500,00
Ukupno:	3.230.400,00	1.633.100,00	4.863.500,00

3. PREGLED IMPLEMENTACIJE

Tokom 2014. godine implementirano je ukupno **51** projekata i 7 mjera, što je **75 %** realizacije u odnosu na **70** projekata i 7 mjera definisanih u strategiji razvoja. Dva nova projekata su naknadno uključena u implementaciju, a da nisu bili planirani u strategiji razvoja.

U toku 2014 godine izvršena su 3 rebalansa budžeta i odbačeno je 10 projekata. Planirana sredstva za ove projekte su preusmjerena. Ukupna financijska vrijednost projekata definiranih strategijom razvoja za 2014. – 2016. godinu iznosi **19.568.860 KM**.

Ukupna vrijednost realiziranih projekata je 2.815.418,00 **KM**. Struktura financiranja realiziranih projekata je sljedeća: **63 %** budžet Općine, a **37 %** ostali izvori financiranja.

Od ukupno planiranih **70** projekata i 7 mjera koji su se po planu trebali implementirati u 2014. godini, kod **19** projekata došlo je do odgađanja početka implementacije, realizacija 12 projekata je predviđena u 2015 god. Razlog za odlaganje implementacije velikog broja projekata jeste nedostatak vlastitih sredstava u budžetu Općine za realizaciju projekata i uvijek prisutna neizvjesnost i nesigurnost kada je u pitanju namicanje sredstava iz eksternih izvora, što je rezultiralo sa tri rebalansa Budžeta općine koji su se desili u V, VI i X mjesecu tekuće godine.

ORT je analizom finansijskog dijela implementacije došao do zaključka da finansijske projekcije za veliki broj projekata nisu bile precizne, odnosno da su bile precijenjene, naročito u dijelu okoliša, te da u narednom periodu tom aspektu treba realnije pristupiti.

Tablica 3. Pregled broja ukupno planiranih i realiziranih projekata i mjera za 2014. godinu

Opis	Planirano (br. Projekata)	Djelomično realizovano	Realizovano	Završen
Jednogodišnji projekti i mjere predviđeni za 2014. godinu	7	2	0	3
Višegodišnji projekti i mjere koji počinju 2014. godine	70	13	39	1
Projekti u 2014. koji nisu predviđeni Strategijom ni Planom implementacije	2	0	0	2
UKUPNO	79	15	39	6

U tablici gore su prikazani planirani i realizovani projekti mjere u 2014 godini. U 2014. godini ukupno je završeno 6 projekata. Završena su 3 jednogodišnja projekta, uspješno je okončan jedan višegodišnji projekt i 2 projekta koji nisu predviđeni Strategijom ni Planom implementacije. 13 višegodišnjih projekata nije realizovano u planiranom obimu, a 39 projekata se realizuje po predviđenoj dinamici.

Tablica 4. Pregled broja planiranih i realiziranih projekata i mjera u okviru **ekonomskog sektora** za 2014.god.

Opis	Planirano (br. Projekata)	Djelomično realizovano	Realizovano	Završen
Jednogodišnji projekti i mjere predviđeni za 2014. godinu	2	0	0	0

Višegodišnji projekti i mjere koji počinju 2014. godine	24	3	13	0
UKUPNO	26	3	13	0

U ekonomskom sektoru u 2014 planirano je ukupno 26 projekata i mjera. Sredstva namijenjena za jednogodišnje projekte su rebalansom budžeta preusmjerena u druge svrhe. 13 projekata se odvija prema predviđenoj dinamici a kod tri projekta je došlo do odstupanja od predviđene dinamike.

Tablica 5. Pregled broja planiranih i realiziranih projekata u okviru **društvenog sektora** za 2014. god.

Opis	Planirano (br. Projekata)	Djelomično realizovano	Realizovano	Završen
Jednogodišnji projekti predviđeni za 2014. godinu	2	1	0	1
Višegodišnji projekti koji počinju 2014. godine	21	4	14	1
Projekti u 2014. koji nisu predviđeni Strategijom ni Planom implementacije	2	0	0	2
UKUPNO	25	5	14	4

U okviru društvenog sektora planirano je 25 projekata, od tog su 23 projekta predviđena strategijom razvoja a 2 projekta nisu uključena u ovaj dokument, potreba za ovim projektima je izkazana na javnim raspravama. U 2014 godini 4 projekta su u potpunosti realizovana. 14 višegodišnjih projekata je realizovano prema predviđenoj dinamici, a kod 4 višegodišnja projekta je došlo do odstupanja u odnosu na predviđenu dinamiku. Planom je predviđena realizacija 2 jednogodišnja projekta, jedan je u potpunosti realizovan a drugi projekt je djelomično realizovan.

Tablica 6. Pregled broja planiranih i realiziranih projekata i mjera u okviru **ekološkog sektora** za 2014. god.

Opis	Planirano (br. Projekata)	Djelomično realizovano	Realizovano	Završen
Jednogodišnji projekti predviđeni za 2014. godinu	3	1	0	2
Višegodišnji projekti i mjere koji počinju 2014. godine	25	6	12	0
UKUPNO	28	7	12	2

U okviru ekološkog sektora planirana je realizacija 28 projekata i mjera, 3 jednogodišnja projekta i 25 projekata i mjera višegodišnjeg karaktera. Završena su 2 jednogodišnja projekta, 1 jednogodišnji projekt je djelomično realizovan. U 2014 godini planirano je 25 projekata i mjera višegodišnjeg karaktera, 6 projekata i mjera ne prati planiranu dinamiku realizacije a 12 projekata i mjera se realizuje prema predviđenoj dinamici.

Tablica 8. Planirana i realizirana sredstva iz eksternih izvora financiranja za 2014 godinu

Planirano iz eksternih izvora financiranja								
Ukupno	Kredit	Ent/Kant	Država	J. preduzeća	Privatni izvori	IPA	Donatori	Ostalo
1.633.100 KM	0 KM	5.000 KM	0 KM	72.000 KM	116.100 KM	0 KM	1.040.000 KM	400.000 KM

Realizovano iz eksternih izvora financiranja								
Ukupno	Kredit	Ent/Kant	Država	J. preduzeća	Privatni izvori	IPA	Donatori	Ostalo
1.037.729	0 KM	344.812	0 KM	2.750	4.800	0 KM	530.367	155.000

Razlika između planiranih i realiziranih sredstava iz eksternih izvora iznosi cca 600.000 KM. Uzrok velikog odstupanja između planiranih sredstava i realizovanih proističe iz nedovršenog projekta zgrade socijalnog stanovanja. Ukupna vrijednost projekta je 500.000 KM, Hilfswerk će uložiti 380.000 KM, ostatak finansira Općina Jablanica. Planirana je nabavka autocisterne ukupne vrijednosti 250.000 KM, od tog iznosa 170.000 KM planirano je iz ostalih izvora i 80.000 KM iz budžeta općine. Autocisterna je nabavljena, ukupna vrijednost je 19.000 KM i finansirana je od strane HNK. U 2014 godini BiH su pogodile razorne poplave, tako da su eksterni finansijeri sredstva u značajnom obimu preusmjerili u pogođena područja.

Realizirani projekti po implementacijskim partnerima

Nositelj implementacije projekata iz Strategije razvoja u 2014. godini bila je u većem dijelu općina Jablanica (62), odnosno općinske Službe, dok su za manji broj projekata nosioci bili Udruženje privrednika Jablanica (1), Savez poljoprivrednih udruženja (9), OK "Pod istim suncem" Jablanica (1), OK "Pod istim suncem" Jablanica/JU "centar za socijalni rad" Jablanica (1), Hilfswerk Austrija (1), J.U. Osnovna škola „Suljo Čilić“ Jablanica (1), JU Srednja škola Jablanica (1). S obzirom na ograničene implementacijske kapacitete poslovnog i NVO sektora, Javnih ustanova općina Jablanica je ipak imala dosta dobre partnere u implementaciji projekata. Od ukupnog broja planiranih projekata realizovana su 58 od toga je realizovano od strane Općine Jablanica (48), a kod implementacijskih partnera kako slijedi: Udruženje privrednika Jablanica (1), Savez poljoprivrednih udruženja (4), OK "Pod istim suncem" Jablanica (1), OK "Pod istim suncem" Jablanica/JU "centar za socijalni rad" Jablanica (1), Hilfswerk Austrija (1), JU Srednja škola Jablanica (1), J.U. Osnovna škola „Suljo Čilić“ Jablanica (1).

Ključni rezultati i ostvareni progres

Općina Jablanica je u novembru 2014. godine izvršila analizu implementacije projekata ili mjera za tekuću godinu. Na osnovu svih prikupljenih i obrađenih podataka o implementaciji projekata u izvještajnom periodu može se zaključiti da se godišnji rezultati rada ogledaju prvenstveno u doprinosu izgradnji soft infrastrukture u poduzetništvu, poticajnoj politici i razvoju poljoprivredne djelatnosti razvoju kapaciteta i subvencioniranju sadnje bobičastog voća u ekonomskom sektoru, kao i doprinosu poboljšanja društvene infrastrukture (društvenih prostorija, igrališta, sportske dvorane, kulturno historijskog nasljeđa), kao i obezbjeđenje stipendiranja i kvalitetne socijalne i zdravstvene zaštite i sl. u sektoru društvenog razvoja, te razvoju saobraćajne infrastrukture, vodosnadbjevanje, izradi prostorno planske dokumentacije i prikupljanje i odvoz otpada. U sljedećoj tablici su nabrojani pojedinačni projekti po sektorima koji su završeni i započeti u izvještajnom periodu.

Tablica 11. Prikaz završenih i započetih projekata i mjera u 2014. godini

Ekonomski sektor	Društveni sektor	Sektor zaštite okoliša (ekologija)
1. Poduzetnički inkubator	1. Revitalizacija Srednje škole u Jablanici (planiran u 2015)	1. Izgradnja saobraćajnice do harema Jasen
2. Razvoj Start-up i mladih preduzeća	2. Nabavka nastavnih učila, rekonstrukcija grijanja i dvorišta u Osnovnoj školi	2. Izgradnja saobraćajnice – spoj ulica Proleterskih brigada i Sulje Čilića
3. Kreditiranje poduzetnika i subvencioniranje kamate	3. Stipendiranje đaka i studenata	3. Nastavak izgradnje saobraćajnice kroz ind.zonu Šljunkara
4. Poticanje industrijske proizvodnje (prerada i obrada kamena i sl)	4. Završetak radova na gradskoj dvorani	4. Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta
5. Poticanje obrta	5. Planiranje, izgradnja i rekonstrukcija društvenih prostorija za rad MZ-a i društvene aktivnosti, sportskih i dječijih igrališta na području općine Jablanica	5. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lendava -Topalov greb – Dobrigošće
6. Poticanje trgovine, turizma i ugostiteljstva	6. Obnova porušenog historijskog mosta preko rijeke Neretve	6. Rekonstrukcija pristupnih puteva u MZ
7. Izraditi i usvojiti plan razvoja i program poticaja organske proizvodnje	7. Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica	7. Puštanje u sistem gravitacionog vodovoda sa izvorišta Šanica
8. Subvencioniranje određivanja strukture tla i određivanje pogodnih kultura za uzgoj na različitim mikrolokalitetima	8. Veslački maraton „Ismet Kovačević-Gagula“	8. Rekonstrukcija mreže (primarna i sekundarna) gradskog područja
9. Podržati tradicionalnu poljoprivrednu proizvodnju	9. Razvijene MZ	9. Rekonstrukcija vodovodnog bazena
10. Subvencioniranje sadnje bobičastog voća i njena prerada	10. Obilježavanje historijskih datuma NOB-e i godišnjice Bitke na Neretvi	10. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda i uvezivanje u sistem gazdovanja (Glogošnica –Dibek, Donje Paprasko i Šanica)
11. Izraditi i usvojiti plan navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta i izgradnja sistema	11. “Dnevni centar za djecu” Jablanica	11. Rekonstrukcija lokalnih vodovoda (Gornje Paprasko, Košćan, Doljani, ...)
12. Uspostava klastera u industriji kamena	12. Podrška pružanju specijalističkih usluga u Domu zdravlja Jablanica	12. Donošenje odluke OV-a o davanju na upravljanje, održavanje i naplaćivanje JKP
13. Usklađivanje nastavnih planova u srednjoj školi Jablanica	13. Podrška paraplegičarima	13. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima “Donje Paprasko, Ostrožac , Glogošnica “
14. Uspostavljanje bolje saradnje lokalne vlasti sa privatnim sektorom	14. Podrška porodicama za novorođenčad	14. Izrada prostorno-planske osnove
15. Uspostavljanje i razvoj klastera poljoprivrede (umrežavanje, uvezivanje)	15. Povećanje smještajnih kapaciteta u JU „Dom za stara i iznemogla lica“ Jablanica	15. Donošenje odluke OV-a o usvajanju PP
16. Praćenje implementacije plana gospodarenja poljoprivrednim zemljištem	16. Nabavka vatrogasne autocisterne	16. Regulacioni plan Centar 1, Centar 2, Bokulja- Jarišta
	17. Video nadzor (MUP)	17. Cijelo područje općine pokriti organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada i izgradnja "zelenih otoka"
	18. Rekonstrukcija otvora i mokrih čvorova MUP-a (planiran u 2015)	18. Propisno odlaganje prikupljenog otpada, reciklaža i trgovanje otpadom

	19. Zgrada socijalnog stanovanja 20. Podrška stambenom zbrinjavanju boračkih populacija 21. Podrška stambenom zbrinjavanju boračkih populacija	19. Rekonstrukcija puta na dionici Kameni most – Glogošnica (planiran u 2015) 20. Utopljavanje javnih objekata- škole, dom zdravlja,... 21. Zamjena rasvjetnih tijela na mreži javne rasvjete –uže urbano područje i proširenje mreže
* novi – projekti koji nisu u okviru Strategije razvoja 1. Uvođenje bežičnog interneta 2. Uređenje autobuskih stajališta (nastrešnice i sl)		

U skladu s tim, ostvaren je i određeni progres u odnosu na set sektorskih ciljeva, a što ćemo u nastavku detaljnije prikazati pojedinačno za svaki sektorski cilj, kao i za one sektorske ciljeve koji nisu imali nikakvog progressa u odnosu na zadane indikatore.

U sektoru ekonomskog razvoja:

Sektorski cilj „Konkurentna i regionalno orijentisana privreda koja će do 2018. godine kreirati 300 novih radnih mjesta“ – kreirano je 35 novih radnih mjesta. Uspostavljeno je Vijeće za konkurentnost koje ima za cilj unaprijeđenje saradnje lokalnih vlasti i privrednog sektora. Doprinos ostvarenju ovog sektorskog cilja ogleda se u implementiranim projektima i mjerama:

1. "Poduzetnički inkubator" sa ostvarenim projektnim indikatorom od 14 poslovnih i obrazovnih usluga za poduzetnike, projektom u 2014 godini nisu izrađene publikacije
2. "Razvoj Start-up i mladih preduzeća" sa ostvarenim indikatorima od jednog start-up preduzeća koje je dobilo subvenciju i zaposlena 3 radnika. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
3. "Kreditiranje poduzetnika i subvencioniranje kamate" sa ostvarenim indikatorima od 9 poduzetnika koji su dobili subvencionirane kamate i zaposleno je 9 radnika. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
4. "Poticanje industrijske proizvodnje (prerada i obrada kamena i sl)" sa ostvarenim indikatorima od jednog poduzetnika koji je dobio poticaj i zaposlena su 3 radnika. Nedovoljna zainteresovanost privrednika je rezultirala da je samo jedan privrednik dobije poticaj. Sredstva su preusmjerena na poticaje obrta.
5. "Poticanje obrta" sa ostvarenim indikatorom od 13 obrtnika koji su dobili poticaje, zaposleno je 13 radnika. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
6. Poticanje trgovine, turizma i ugostiteljstva, u 2014 god 6 firmi je primilo je poticaj, zaposleno je 7 radnika. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
7. Uspostava klastera u industriji kamena
8. Usklađivanje nastavnih planova u srednjoj školi Jablanica
9. „Uspostavljanje bolje saradnje lokalne vlasti sa privatnim sektorom“ je višegodišnja mjera

U 2014 god realizovano je 10 % od zadanog sektorskog cilja. Ovom dinamikom neće se ispuniti sektorski cilj. Izgradnjom poslovnih zona se može očekivati ostvarenje ovog sektorskog cilja.

Drugi sektorski cilj je „Povećan broj poljoprivrednih gazdinstava na području općine Jablanica za 30% do 2018. godine i uspostavljeni kooperantski odnosi“. Broj poljoprivrednih gazdinstava se u 2014 povećao za 37 što predstavlja rast od 16 %. Krajem 2013. godine broj poljoprivrednih gazdinstava je iznosio 231. Kooperantski odnos je uspostavilo 16 poljoprivrednika sa Šumskim plodom. Ovaj sektorski cilj je djelomično ostvaren kroz implementaciju projekta:

1. "Subvencioniranje određivanja strukture tla i određivanje pogodnih kultura za uzgoj na različitim mikrolokalitetima", s ostvarenim projektnim indikatorom od 20 poljoprivrednih

proizvođača koji su primili podršku uzorkovanja zemljišta. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.

2. "Podržati tradicionalnu poljoprivrednu proizvodnju", sa ostvarenim indikatorom od 30 poljoprivrednika koji su dobili neki oblik podrške. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
3. "Subvencioniranje sadnje bobičastog voća i njena prerada", sa ostvarenim indikatorom od zasađenih 16 voćnjaka. Planom je predviđeno 20 voćnjaka.
4. „Uspostavljanje i razvoj klastera poljoprivrede (umrežavanje, uvezivanje)“
5. „Praćenje implementacije plana gospodarenja poljoprivrednim zemljištem“

Treći sektorski cilj je „Razviti poslovnu infrastrukturu opremanjem najmanje dvije poslovne zone do 2018. godine.“ –Ovaj sektorski cilj je također samo djelomično ostvaren i to kroz implementaciju projekta:

1. "Izrada prostorno-planske osnove" - provedena je javna nabavka i odabran je izrađivač, u toku je izrada prostorno-planske osnove. Ovaj projekt predstavlja početni korak kako da bi se do 2018 izgradile 2 poslovne zone.

Četvrti sektorski cilj je „Do 2018. godine razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta i duže zadržavanje gostiju – ovaj sektorski cilj nije ostvaren jer su projekti planirani za 2014 godini rebalansima budžeta odbačeni. To definitivno znači da u narednom periodu treba raditi na projektima koji će doprinijeti ostvarenju ovog sektorskog cilja. Projekti koji nisu započeti u 2014 godini su:

1. "Mapiranje turističkih potencijala i promocija općine kao turističke destinacije"
2. "Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u oblasti turizma"

U sektoru društvenog razvoja:

Prvi sektorski cilj je „Do 2018. godine obrazovni sistem usklađen sa normama i standardima i 20% više vannastavnih sadržaja, a 250 đaka usmjereno na zanimanje obrade kamena.“ – ostvarenje ovog sektorskog cilja je samo djelimično ostvareno. Projekti koji doprinose ovom sektorskom cilju:

1. "Revitalizacija Srednje škole u Jablanici" u 2014. godini zamjenjeni su otvori i rešetke,
2. "Nabavka nastavnih učila, rekonstrukcija grijanja i dvorišta u Osnovnoj školi" u ovoj godini rekonstruisan je sanitarni čvor u OŠ Glogošnica
3. "Stipendiranje đaka i studenata" sa ostvarenim indikatorom od 431 stipendiranih đaka i studenata. Zahtjevi romske populacije su podržani u 50 % omjeru. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.

U 2014 godini značajno su poboljšani uslovi za odvijanje nastave u školama. Stipendiranjem đaka i studenata u navedenom obimu ostvaruje se cilj dovoljno upisanog broja đaka sa aspekta kriterija opstanka srednje škole.

Drugi sektorski cilj je „Do 2018. godine za 40% povećati broj kulturno-sportskih manifestacija.“ Ovaj sektorski cilj je djelimično ostvaren. Projekti koji doprinose ovom cilju su:

1. "Završetak radova na gradskoj dvorani" radovi na dvorani se izvodi u predviđenoj dinamici.
2. "Planiranje, izgradnja i rekonstrukcija društvenih prostorija za rad MZ-a i društvene aktivnosti, sportskih i dječijih igrališta na području općine Jablanica" sa ostvarenim indikatorima: obnovljena društvene prostorije na Djevoru, izgrađeno jedno dječije igralište i obnovljen gradski stadion. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.

3. "Obnova porušenog historijskog mosta preko rijeke Neretve" sa ostvarenim indikatorom urađenim Glavnim projektom rehabilitacije pružnog mosta Bitka za ranjenike u Jablanici. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
4. "Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja „Bitka za ranjenike na Neretvi“ Jablanica" sa ostvarenim projektom rekonstruisan muzejski prostori i uređen vanjski prostor spomen kompleksa. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
5. "Veslački maraton „Ismet Kovačević-Gagula“ ovim projektom je broj učenika povećan za 5 a broj posjetilaca povećan za 150. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
6. "Obilježavanje historijskih datuma NOB-e i godišnjice Bitke na Neretvi" sa ostvarenim indikatorima: povećanje broja učesnika od 10 % i povećanje broja turista od 20 %. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.

Ovim projektima se prije svega želi obezbjediti nedostajuća infrastruktura za odvijanje sportskih i kulturnih manifestacija.

Treći sektorski cilj je „Do 2018. godine razviti kapacitete svih subjekata društvenog razvoja za razvijanje i implementaciju projekata i ostvariti 90 % finansiranja projekata OCD putem programskog budžetiranja općine“. Projekti koji doprinose ostvarenju ovog cilja:

1. „Razvijene MZ“ ovim projektom je unaprijeđen rad savjeta mjesnih zajednica i uključene su marginalizirane grupa u rad MZ-a. Savjeti MZ-a su obučeni za strateško planiranje i pisanje projekata.

Sektorski cilj je djelomično ostvaren.

Četvrti sektorski cilj je „Do 2018. godine obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti sistem civilne zaštite i sigurnosti građana“ ,projekti koji doprinose ostvarenju ovog cilja:

1. "Dnevni centar za djecu" Jablanica sa ostvarenim indikatorom od 30 djece korisnika centra. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
2. "Podrška pružanju specijalističkih usluga u Domu zdravlja Jablanica" sa ostvarenim indikatorima od 7 zaposlenih specijalista i 5000 pruženih specijalističkih usluga građanima. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
3. "Podrška paraplegičarima" sa ostvarenim indikatorom od 3 paraplegičara korisnika usluga. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
4. "Podrška porodicama za novorođenčad" sa ostvarenim indikatorom od 45 porodica koje su primile pomoć. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
5. "Povećanje smještajnih kapaciteta u JU „Dom za stara i iznemogla lica“ Jablanica" – izrađen je projekt proširenja smještajnih kapaciteta. Odvija se predviđenom dinamikom.
6. "Nabavka vatrogasne autocisterne" ovaj projekt je okončan i nabavljena je autocisterna.
7. "Video nadzor (MUP) " realizacijom ovog projekta je postavljeno 8 kamera.
8. "Rekonstrukcija otvora i mokrih čvorova MUP-a" – rekonstruisani su svi otvori i izvršeno je bojenje zidova. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
9. "Zgrada socijalnog stanovanja" je u fazi izgradnje i očekuje se završetak gradnje početkom naredne godine. Ne odvija se predviđenom dinamikom.
10. „Podrška stambenom zbrinjavanju povratnika“ sa ostvarenim indikatorom od 72 porodice koje su dobile pomoć u vidu građevinskog materijala za obnovu domova. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
11. "Podrška stambenom zbrinjavanju boračkih populacija" u ovoj godini 18 porodica je dobilo pomoć za stambeno zbrinjavanje.

Ovaj sektorski cilj je djelimično ostvaren.

U sektoru zaštite okoliša:

Prvi sektorski cilj je „Do kraja 2018. godine rekonstruisana 6,3 km lokalnih saobraćajnica, 90% općine pokriveno izgrađenim sistemom vodosnabdjevanja, te unaprijeđena kanalizaciona infrastruktura sa izgrađenim uređajima za prečišćavanje za 80% stanovništva općine“ – ovaj sektorski cilj se djelomično ostvaruje, i to kroz implementaciju projekata:

1. "Izgradnja saobraćajnice do harema Jasen" zadani indikator je 100 m saobraćajnice u prvoj godini a izgrađeno je 200 m saobraćajnice, može se očekivat završetak projekta do 2018 god.
2. "Izgradnja saobraćajnice – spoj ulica Proleterskih brigada i Sulje Čilića" zadani indikator u prvoj godini je 350 m saobraćajnice a izgrađeno je 295 m saobraćajnice, dakle ispunjeno je 85 % zadanog cilja.
3. "Nastavak izgradnje saobraćajnice kroz ind.zonu Šljunkara" izvršena je sanacija kosine /škarpe/ iznad saobraćajnice kroz industrijsku zonu šljunkara u dužini od 40 m. Izvršena je zaštita postojeće saobraćajnice.
4. "Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta" u prvoj godini zadani indikator je 700 m² popločanog trotora a ostvareno je 670 m², uređena su 2 dvorišta i izgrađeno je 10 parking mjesta. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
5. "Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lendava -Topalov greb – Dobrigošće" u prvoj godini zadani indikator je 1000 m izrađene saobraćajnice, ovaj indikator je u potpunosti ostvaren. Odvija se predviđenom dinamikom.
6. "Rekonstrukcija puta na dionici Kameni most – Glogošnica" – rekonstruisano je 500 m saobraćajnice. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
7. "Rekonstrukcija pristupnih puteva u MZ" zadani indikator na godišnjem nivou je 350 m, u prvoj godini je rekonstruisano 720 m puteva. Projekt se odvija predviđenom dinamikom.
8. "Rekonstrukcija mreže (primarna i sekundarna) gradskog područja" zadani indikator je rekonstruisano 80 % sekundarne mreže a rekonstruisano je 20 % sekundarne mreže, rekonstrukcije primarne mreže nije ostvarena. Projekt se odvija prema planu.
9. "Rekonstrukcija vodovodnog bazena" izvršena 30 % od planom predviđenih radova na bazenu.
10. "Rekonstrukcija lokalnih vodovoda i uvezivanje u sistem gazdovanja (Glogošnica –Dibek, Donje Paprasko i Šanica)" – rekonstruisano je 450 m vodovodne mreže i instaliran regulator pritiska u naselju Šanica. Projekt se realizira predviđenom dinamikom.
11. „Rekonstrukcija lokalnih vodovoda (Gornje Paprasko, Košćan, Doljani, ...)“ u 2014. godini izgrađen je rezervoar za vodu u D. Jablanici. Fondacija ODRAZ je finansirala projekt u iznosu od 81.180 KM. U naselju Krstac izgrađena je primarna i sekundarna mreža vodovoda. Ovaj projekt je finansiran od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK. Izvršen je tehnički prijem izvedenih radova.
12. "Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima "Donje Paprasko, Ostrožac , Glogošnica " " - u 2014 godini 3.948 KM je utrošeno na čišćenje prečišćavača u Ostrošcu i na usluge čišćenja prilaznog puta do prečišćavača. Projekt se ne realizira predviđenom dinamikom.
13. „Donošenje odluke OV-a o davanju na upravljanje, održavanje i naplaćivanje JKP“ u 2014. godini OV Jablanica je donijelo odluku o privremenom davanju na upravljanje i održavanje Gravitacionog vodovoda "Šanica" na period do godinu dana.

Izgrađeno je 30 % lokalnih saobraćajnica, izgrađeno je 8 prečišćavača na području općine, 2 prečišćavača u naselju Ostrožac su u funkciji. 5 % stanovništva je pokriveno uređajem za prečišćavanje.

Drugi sektorski cilj je „Do kraja 2018. godine urađena sva prostorno planska dokumentacija“ – ovaj sektorski cilj se također djelomično ostvaruje, i to kroz implementaciju projekata:

1. "Izrada prostorno-planske osnove" ovaj projekt je uspješno završen. On predstavlja polaznu osnovu za dalje korake.

2. "Regulacioni plan Centar 1, Centar 2, Bokulja- Jarišta" – u toku je izrada regulacionog plana Centar 1.
3. „Donošenje odluke OV-a o usvajanju PP“, u 2014. godini je usvojena prostorno-planska, ova faza je preduslov za naredne korake do usvajanja PP.

Sektorski cilj je djelomično ostvaren.

Treći sektorski cilj je „Do kraja 2018. godine 95% stanovništva obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpada, 50% obuhvaćeno selektiranim prikupljanjem i završeni radovi na rekonstrukciji gradske deponije“ – ovaj sektorski cilj se također djelomično ostvaruje, i to kroz implementaciju projekata:

1. "Cijelo područje općine pokriti organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada i izgradnja "zelenih otoka"" – projektom je predviđeno uređenje 60 lokacija za kontejnere, urađena je 51 lokacija. Instalirana su 147 nova kontejnera. Nabavljeno je specijalno vozilo - auto smećara. Projekt je jednogodišnji, nije utvrđeno preostalih 9 lokacija za kontejnere.
2. "Propisno odlaganje prikupljenog otpada, reciklaža i trgovanje otpadom" – projektnim indikatorom zadano je 10 zelenih otoka, instalirano je 10 zelenih otoka. Projekt se realizuje predviđenom dinamikom.

Realizacijom ovih projekata 80 % stanovništva je obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpada. Više od 50 % stanovništva je pokriveno selektiranjem otpada.

Četvrti sektorski cilj je „Do kraja 2018. godine unaprijeđen nivo javnog zdravlja, energetske efikasnosti, svijesti o zaštiti vode, tla i vazduha, te jačati kapacitete službi za zaštitu od nepogoda“ –

1. "Zamjena rasvjetnih tijela na mreži javne rasvjete –uže urbano područje i proširenje mreže" – u užem urbanom području nije izvršena zamjena rasvjetnih tijela efikasnijim i štedljivijim rasvjetnim tijelima. Projektom je predviđeno instaliranje 120 novih rasvjetnih tijela a instalirano je 59 novih rasvjetnih tijela. Ne odvija se predviđenom dinamikom.
2. "Revitalizacija Srednje škole u Jablanici" u 2014. godini zamjenjeni su otvori i rešetke. Strategijom početak realizacije projekta je predviđena za 2015 godinu.
3. "Rekonstrukcija otvora i mokrih čvorova MUP-a" – rekonstruisani su svi otvori i izvršeno je bojenje zidova. Strategijom početak realizacije projekta je predviđena za 2015 godinu.

Zamjenom otvora unaprijeđana je energetska efikasnost javnih institucija MUP-a i Srednje škole. Sektorski cilj je djelimično ostvaren.

Međutim, projekti koji su implementirani u 2014. godini u nekim sektorima, naročito društva, ne doprinose u većoj mjeri ostvarenju postavljenih strateških ciljeva iz razloga da su definirani priojektni i drugi indikatori često teško mjerljivi, to je teško i sam progres prikazati na kvantitativan, odnosno mjerljiv način, pa bi u narednom periodu trebalo razmotriti mogućnost redefiniranja postavljenih indikatora.

U izvještajnom periodu nisu implementirani neki od projekata iz Plana implementacije za 2014. godinu, kao što su:

1. Sufinansiranje zajedničkog nastupa na sajmovima
2. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta
3. Poticanje sakupljača i uzgajivača ljekovitoga bilja
4. Izrada tipskih projekata za uzgoj određenih poljoprivrednih kultura i farmi
5. Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta

6. Sufinansiranje uvođenja HACCP i HALAL standarda
7. Sufinansiranje uvođenja certifikacije organske proizvodnje
8. Izgradnja zelene pijace
9. Mapiranje turističkih potencijala i promocija općine kao turističke destinacije
10. Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u oblasti turizma
11. Stambeno zbrinjavanje mladih
12. Azil za pse
13. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Šanica
14. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Ravna -Bijela - Tretište
15. Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lokve
16. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda na "Šljunkari", Krug Granita i krug HE n/N Jablanica
17. Izrada prednacrt i prijedloga plana
18. Sanacija divljih deponija na području općine
19. Podizanje javne svijesti građana o energetskej efikasnosti, neophodnosti selektiranja otpada, prirodnom i kulturno-historijskom nasljeđu, poljoprivrednika o pravilnoj obradi zemlje i značaju šuma

Projekti koji se prenose u 2015 god:

1. *Sufinansiranje zajedničkog nastupa na sajmovima*
2. *Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta privreda*
3. *Sufinansiranje uvođenja ISO sistema kvaliteta poljoprivreda*
4. Sufinansiranje uvođenja HACCP i HALAL standarda
5. *Sufinansiranje uvođenja certifikacije organske proizvodnje*
6. *Izgradnja zelene pijace*
7. *Mapiranje turističkih potencijala i promocija općine kao turističke destinacije*
8. *Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Šanica*
9. *Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Ravna -Bijela - Tretište*
10. *Rekonstrukcija i asfaltiranje lokalnog puta Lokve*
11. *Izrada prednacrt i prijedloga plana*
12. *Sanacija divljih deponija na području općine*
13. *Podizanje javne svijesti građana o energetskej efikasnosti, neophodnosti selektiranja otpada, prirodnom i kulturno-historijskom nasljeđu, poljoprivrednika o pravilnoj obradi zemlje i značaju šuma*

Osvrt na generalne makroekonomske indikatore

Općina Jablanica spada u red **manjih** općina u Federaciji BiH, kako po teritoriji (**301 km²**) tako i po broju stanovnika (**10580** – Popis iz 2013. godine). Na osnovu stupnja razvijenosti razvrstana je u red **srednje razvijenih** općina sa indeksom razvijenosti od 100,9 %. Kretanje važnih makroekonomski pokazatelji u prethodne tri godine, koji se odnose na općinu Jablanica, predstavljeni su u narednoj

Tablici 12:

Godina	2012	2013	2014
Broj zaposlenih	1609	1882	1887
Neto plate (KM)	1021	936	931

U 2014 godini programima subvencioniranja zapošljavanja kreirano je 35 novih radnih mjesta. Međutim, broj zaposlenih u 2014 godini je veći za 5 u odnosu na 2013 godinu. Projekti subvencioniranja zapošljavanja su realizovani i predhodnih godina, prije stupanja na snagu strategije. Za projekte subvencioniranja zapošljavanja radnika je potrebno uraditi detaljnu analizu učinkovitosti kako na kratkoročnom tako i na dugoročnom opsegu posmatranja.

Vertikalna usklađenost i međusobni utjecaj sektorskih projekata

Budžet općine Jablanica za 2014. godinu iznosi **9.519.200,00** konvertibilnih maraka. S obzirom da iz vlastitih sredstava nismo u mogućnosti financirati određene projekte koji bi pomogli razvoju lokalne zajednice, implementacija projekata definisanih u strategiji razvoja koje se finansiraju iz drugih izvora uslovljena je u najvećoj mjeri osiguranjem finansijskih sredstava iz eksternih izvora, bilo sa viših nivoa vlasti ili međunarodnih donatora i organizacija. Zbog veoma teške godine u finansijskom smislu i katastrofalnih poplava koje su pogodile područje Bosne i Hercegovine, donatorska sredstva, odnosno sredstva iz eksternih izvora su bila manje dostupna lokalnim zajednicama poput naše i ista su preusmjeravana u poplavom ugrožena područja. Tako je, od ukupne finansijske vrijednosti realiziranih projekata u 2014. godini, koja iznosi **2.815.418 KM**, iz vlastitih sredstava izdvojeno je **1.773.371 KM (63 %)**, a iz eksternih izvora **1.041.704 KM (37 %)**.

Razlika između planiranih i realiziranih sredstava iz eksternih izvora iznosi cca 600.000 KM. Uzroci odstupanje planiranih i realiziranih sredstava može se naći u sljedećem:

1. U 2014. godini planirana je izgradnja zgrade socijalnog stanovanja. Ovaj projekt nije okončan u do kraja 2014. godine. Ukupna vrijednost projekta je 500.000 KM, Hilfswerk će uložiti 380.000 KM, ostatak finansira Općina Jablanica.
2. Planirana je nabavka autocisterne ukupne vrijednosti 250.000 KM, od tog iznosa 170.000 KM planirano je iz ostalih izvora i 80.000 KM iz budžeta općine. Autocisterna je nabavljena, ukupna vrijednost je 19.000 KM i finansirana je od strane HNK. U 2014 godini BiH su pogodile razorne poplave, tako da su eksterni finansijeri sredstva u značajnom obimu preusmjerili u pogođena područja.

Iako u toku 2014. godine nisu implementirani svi planirani projekti, ipak dio njih svakako ima u širem smislu i određeni međusektorski utjecaj. To su prije svega projekti:

- Izrada prostorno-planske osnove – predstavlja prvi korak kako bi se izgradile 2 poslovne zone do 2018 godine. Ovim projektom se želi i kreirati 300 radnih mjesta do 2018 godine.
- Stipendiranje đaka i studenata –ovim projektom doprinosi se stvaranju obučene radne snage koja će biti konkurentna na tržištu rada posebno zanimanja obrade kamena kako bi se kreiralo 300 radnih mjesta do 2018 god.
- Revitalizacija Srednje škole u Jablanici (planiran u 2015) – zamjenom otvora povećana je energetske efikasnost što predstavlja u sektoru zaštite okliša cilj broj 4.
- Rekonstrukcija otvora i mokrih čvorova MUP-a (planiran u 2015) – zamjenom otvora povećana je energetske efikasnost što predstavlja u sektoru zaštite okliša cilj broj 4.

Tokom 2014. godine implementirana su i 2 projekta koji nisu bili predviđeni akcijskim planom ukupne vrijednosti **30.000 KM**. To su projekti:

1. Uvođenje bežičnog interneta – ima za rezultat da svi turisti imaju mogućnost boljeg informisanja o Jablanici i njenim turističkim potencijalima odnosno povezano je sa Strateškim

ciljem „Jablanica, prepoznatljivo turističko odredište Hercegovine“ i Sektorskim ciljem: Do 2018. razvijeni turistički proizvodi i povećana turistička potrošnja dva puta i duže zadržavanje gostiju.

2. Uređenje autobuskih stajališta (nastrešnice i sl)

Ovi projekti su svakako doprinijeli u većoj ili manjoj mjeri (u zavisnosti od projekta do projekta) ostvarenju zacrtanih sektorskih ciljeva.

Osvrt na Institucionalne kapacitete općine

Generalne nadležnosti za funkcije upravljanja lokalnim razvojem su već dominantno pozicionirane u okviru Službe LER i investicije.

JURA u Jablanici trenutno ima 11 članova:

1. Šef Odjeljenja i stručni savjetnik za lokalni ekonomski razvoj i investicije
2. Viši stručni saradnik za javne nabavke i pravne poslove
3. Stručni savjetnik za računovodstvo i finansije
4. Stručni savjetnik za budžet
5. Stručni savjetnik za društvene djelatnosti, nevladin sector i brigu o mladima i administrator Šalter sale
6. Stručni saradnik za registracije i dozvole za podršku i razvoj biznisa te poslovi statistike
7. Stručni saradnik za poljoprivredu i šumarstvo
8. Viši stručni saradnik za poslove urbanizma
9. Stručni savjetnik za građenje, komu. poslove i obnovu
10. Stručni saradnik za komunalne poslove i obnovu
11. Stručni savjetnik za informisanje i odnose sa javnošću savjetnik za plansko-analitičke poslove i lokalni razvoj

Kod ovih pozicija bi bilo nužno izvršiti određene korekcije kako u samim nazivima pozicija tako i u njihovim opisima funkcija i odgovornosti. Predlaže se dodatno jačanje i pozicioniranje Tima unutar Službe za LER i investicije, kao jedinicu za upravljanje razvojem, a kroz njegovo restrukturiranje i osnaživanje. Tim će nastaviti obavljati ulogu centralne jedinice za upravljanje razvojem, kako bi Općina mogla odgovoriti dinamičnim zahtjevima koje nalaže proces kreiranja, operacionalizacije, implementacije, monitoringa, evaluacije i ažuriranja strateških dokumenata, ali i praćenja mogućih izvora financiranja Strategije. Potrebno je dodatno kadrovsko jačanje i redefiniranje određenih pozicija te, u dužem roku, eventualna promjena imena u Služba za lokalni razvoj.

Ovaj model predviđa minimalno **tri izvršitelja koji će biti ključna tačka** – omogućiti uspostavljanje razvojne funkcije u okviru općine Jablanica, imajući u vidu da osim JURA-e kao glavnog i koordinacijskog faktora upravljanja, rezultate mora dati sinergija sa ostvarenjem nadležnosti i zaduženja svih pomoćnika načelnika i drugih izvršioaca.

Samo takva sinergija može odgovoriti dinamičnim zahtjevima koje nalaže proces upravljanja razvojem-kreiranja/strateškog planiranja, operacionalizacije (izrada godišnjih planova implementacije JLS, ugradnja prioriteta u planove unutrašnjih organizacionih jedinica, akciono planiranje i razrada svakog pojedinačnog projekta/programa) implementacije, monitoringa, evaluacije i ažuriranja strateških dokumenata.

Očekuje se da će ovakvo unutrašnje uređenje Općinske uprave stupiti na snagu u prvom kvartalu 2015 godine na temelju Pravilnika o unutarnjoj organizaciji jedinstvenog općinskog organa uprave općine Jablanica.

Implementacijski kapaciteti socio-ekonomskih partnera (NVO/poslovni sektor i drugi akteri) su dobro osposobljeni (naročito vidljivo u kapacitetima omladinskih organizacija), tako da je mogućnost međusobna suradnja i privlačenja dodatnih sredstava za realizaciju strategije razvoja povoljna.

4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Planom implementacije za 2014. godinu predviđena je implementacija **70** projekata ukupne vrijednosti **4.863.500,00 KM** i 7 mjera. U okviru 2014. godine predviđena je realizacija 7 jednogodišnjih projekata, 63 višegodišnjih projekata i 7 višegodišnjih mjera. U 2014. godini implementirano je ukupno **51** projekata i 7 mjera, što je **75 %** realizacije u odnosu na ukupan broj projekata i mjera, u vrijednosti od **2.815.418,00 KM (58 %** u odnosu na projektirani finansijski okvir). Od implementiranih projekata u 2014. godini, **2** projekta su novi projekti koji kao takvi nisu bili predviđeni strategijom i planom implementacije. U 2014. godini u potpunosti su završena 4 projekta, 47 projekata je djelimično implementirano i djelimično je implementirano 7 mjera.

Od ukupne finansijske vrijednosti realiziranih projekata u 2014. godini koja iznosi **2.815.418,00 KM**, iz vlastitih sredstava izdvojeno je 1.777.689,00 KM (63 %), a iz eksternih izvora 1.037.729,00 KM (37 %). U sektoru ekonomskog razvoja, planirano je u 2014. godini 21 projekat ukupne vrijednosti od 692.100,00 KM i realizacija 5 mjera. Djelimično je realizirano 11 projekata i utrošeno je 460.879,00 KM i 5 mjera. U sektoru društvenog razvoja planirano je 23 projekata ukupne finansijske vrijednosti 2.303.900,00 KM. Dva projekta su istogodišnjeg karaktera a 19 projekata su višegodišnjeg karaktera. U cjelosti su implementirani jedan jednogodišnji i jedan višegodišnji projekt i djelimično 19 projekata višegodišnjeg karaktera ukupne vrijednosti 1.029.663,00 KM. Pored projekata planiranih u strategiji razvoja u društvenom sektoru implementirana su 2 projekta koja nisu uključena u ovaj dokument. Ovi projekti su uključeni u realizaciju na osnovu zahtjeva na javnim raspravama. U sektoru ekološkog razvoja u 2014. godini planirana su 26 projekta, 3 projekta jednogodišnjeg karaktera, 23 projekata višegodišnjeg karaktera i 2 mjere. Za realizaciju ovih projekata u 2014. godini planirano je 1.867.500,00 KM. Implementirana su 2 projekta, djelomično je realizovano 17 projekata i 2 mjere. Ukupna finansijska vrijednost 1.324.876,00 KM.

Implementirana su 2 projekta koja nisu bila predviđena akcionim planom i strategijom ukupne finansijske vrijednosti 30.000 KM. Projekti pripadaju sektoru društvenog razvoja.

Iz navedenog proizlazi da je Planom implementacije za 2014. godinu predviđena implementacija većeg broja projekata, te da će značajan dio njih pretrpjeti korekciju perioda implementacije.

Razlog za odlaganje implementacije velikog broja projekata jeste nedostatak vlastitih sredstava u budžetu Općine za realizaciju projekata i uvijek prisutna neizvjesnost i nesigurnost kada je u pitanju namicanje sredstava iz eksternih izvora.

Imajući u vidu sve navedeno, neophodno je:

- izraditi Plan implementacije za narednu godinu na realnijim osnovama u skladu sa implementacijskim kapacitetima lokalne uprave, imajući pri tome na umu obim implementacije iz prethodnog planskog perioda;

- korigirati budžete pojedinih projektnih prijedloga u Planu implementacije kako bi razlika između projektiranog i ostvarenog budžeta bila što manja;
- Identificirati prioritete u okviru plana implementacije;
- izvršiti izmjenu dijela projektnih indikatora kako bi se omogućilo mjerenje stupnja implementacije Plana;
- uspostaviti organizacionu jedinicu (npr JURA-e) čiji će zadatak između ostalog biti i praćenje implementacije strategije razvoja.

SLUŽBA LER-a